

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ ШУМАРСТВА И
ВОДОПРИВРЕДЕ
ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА СЛУЖБА ПРОКУПЉЕ**

ВАСИЛИЈА ЂУРОВИЋА ЖАРКОГ Бр 13 ПРОКУПЉЕ
pss.prokuplje027@gmail.com
контакттелефон 027/210-055

**БИЛТЕН ЗА ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОЂАЧЕ
ДЕЦЕМБАР 2020**

САДРЖАЈ

СОРТИМЕНТ ШЉИВЕ ЗАСТУПЉЕН У ПРОИЗВОДНИМ ЗАСАДИМА – Милан Тошковић	3-4
ЗИМСКА РЕЗИДБА ВОЋА – Магдалена Тодоровић	4-5
МИКОТОКСИНИ У ХРАНИ ЗА ЖИВОТИЊЕ – Игор Петровић	5-6
ЗАДРУГАРСТВО – Душка Петровић	7-8
БИОТИЧКИ ФАКТОРИ КАО ЧИНИОЦИ ОШТЕЋЕЊА НАБИЉКАМА – Ивана Обрадовић	8-9
ФИТОФАГНЕ ГРИЊЕ – Маринко Јовичић	9-10
АГРОПОНУДА	11
СТИПС	12
ВРЕМЕНСКА ПРОГНОЗА	13

СОРИМЕНТ ШЉИВЕ ЗАСТУПЉЕН У ПРОИЗВОДНИМ ЗАСАДИМА- Милан Тошкових

Шљива је воћна врста која се у свету и код нас интензивно гаји. Према подацима из литературе постоје око 2500 сорти шљиве у свету. Сортна листа код нас обухвата сорте за производне засаде (водеће и пратеће), сорте локалног значаја и перспективне сорте. Од водећих сорти за производне засаде код нас су најзначајније: Чачанска лепотица, Стенлеј, Чачанска родна, Ваљевка и Пожегача.

Чачанска лепотица - Створена је хибридикацијом у Центру за воћарство и виноградарство у Чачку, а призната је за нову 1975 год. Плодови се беру крајем јула или почетком августа. Користе се за јело у свежем стању, мада се могу користити и за неке видове прераде, (слатко, џем, ракија). Средње су крупни, просечне масе до 40 г и округластог облика. Покожица је тамно плава и прекривена обилним пепељком. Мезокарп је зеленкасто жут, чврст, сочан и слатко накуселог укуса. Дрво је кржљаво до средње бујно. Рано пророди и рађа обилно.

Самооплодна је сорта.

Стенлеј - Америчка је сорта која се у Србији јаче шири од 1956. год. Берба почиње од почетка треће декаде августа. Средње су крупни до крупни, просечно тешки до 38г и обрнуто јајастог облика. Боја покожице је тамно плава, прекривена обилним пепељком. Мезокарп је зеленкасто жут, сочан, сладуњав и просечног квалитета. Плодови су комбиноване употребне вредности, добро се цепају. Стабло је средње бујно и род доноси на мајским китицама. Самооплодна је сорта.

Чачанска родна - Створена је у Центру за воћарство и виноградарство у Чачку када и Чачанска лепотица. Плодови се беру крајем августа. Средње су крупни, просечно 25г. Јајастог су облика боја покожице тамно плава са обилним пепељком. Мезокарп је жут, сочан, слатко накусио и одваја се од коштице. Користи се за јело као И за прераду и сушење. Захтева редовну резидбу И осетљива је на шарку.

Ваљевка - Створена је у Центру за воћарство и виноградарство у Чачку, а призната је за нову 1985 год. Плодови стижу за бербу крајем августа или почетком септембра. Крупноћа зависи од приноса, варира И креће се од 20-40г. Овалног су облика И мало издужени. Боја покожице је плава и прекривена пепељком.

Мезокарп је жут, сочан и слатко накуселог укуса и одваја се од коштице. Могу се користити за јело у свежем стању, прераду и сушење. Стабло је средње бујно, густе крошње са трноликим израштајима на једногодишњим гранчицама. Захтева редовну резидбу.

Пожегача (селекционисана) - Непознатог је порекла и представља сорту са најквалитетнијим плодовима не само код нас већ и у читавом свету. Обилује низом типова различитих биолошко-привредних особина који се посебно разликују по крупноћи плода и родности. Плодови се беру крајем августа или почетком септембра, а у хладнијим подручјима и на већим надморским висинама много касније. Плодови су ситни, просечне масе 15-17г, са тим што постоје типови са масом плода већом од 25г. Јајастог су облика са тамно плавом покожицом прекривеном обилним пепељком. Месо је златно жуто, чврсто, сочно и препознатљивог, слатко накуселог укуса. Плодови се користе за разне видове прераде. Цепача је. Стабло је умерено бујно са препознатљивим танким и

релативно кратким родним гранчицама. Осетљива је на болести, посебно на шарку, што јој ограничава даље ширење.

ЗИМСКА РЕЗИДБА ВОЋА – Магдалена Тодоровић

Зимска резидба назива се још и основна резидба. Ова мера изводи се у периоду зимског мировања, од новембра до марта месеца. Резидбу коштичавих воћних врста потребно је спровести крајем фебруара и марта месеца. Грешке у резидби резултат су непознавања биолошких карактеристика појединих воћних врста

Резидба је једна од најзначајнијих и најкомплекснијих помотехничких мера, којом се успоставља равнотежа између раста и родности код воћака. Грешке настале приликом резидбе доводе до трајног смањења приноса. Циљ резидбе је да се обезбеди добар вегетативни пораст, рана и редовна родност и добар квалитет плода. Резидба може да се изводи у периоду зимског мировања, такозвана зимска резидба или резидба на зрело и у периоду вегетације, која се још зове и летња резидба или резидба на зелено.

Резидба јабучастих врста воћака

Правило је да најниже гране у круни буду најдуже, а да се даље идући према врху, њихова дужина постепено смањује тако да круна има купаст облик.

Свака воћна врста подразумева одређене специфичности у погледу резидбе, па тако резидбу воћака треба прилагодити биолошким особинама врсте, сорте, подлоге и еколошким условима. Постоје значајне разлике у начину саме резидбе између јабучастих и коштичавих врста воћака.

"Постоје разлике у родним гранчицама, односно у грађи и положају генеративних пупољака на њима. Код јабучастих врста воћака генеративни пупољак се образују на врховима родних гранчица, док су вегетативни пупољци распоређени бочно на гранчицама. Оне могу бити кратке (наборите и круте родне гранчице) и дуге (вите родне гранчице). У савременим засадима јабуке и крушке густог склопа мора се вршити редовна замена старог родног дрвета са младим родним дрветом. Бочне гране које на себи носе старо родно дрво се не смеју уклањати до основе, већ се уклањају косим резом на како би из њих избили нови младари (за замену) на којима ће се временом формирати родни пупољци. Такође и сви бујни летораста који расту под оштрим углом се уклањају косим резом како би из њих избили нови младари који ће бити мање бујни и имати отворен угао раста. Поред тога, обавезно се мора извршити и изолација проводнице, уклањањем конкурентних летораста, чиме се подстиче њено боље обрастање полускелетним гранама.

Резидба коштичавих врста воћака

Родне гранчице коштичавих воћака на врху имају вегетативни пупољак који омогућава пораст у дужину, док су бочни пупољци углавном цветни или у комбинацији са вегетативним. Оне могу бити кратке (мајски букетићи, трнолоки израштаји и кратке родне гранчице) и дуге (мешовите родне гранчице, превремене, слабасте и дуге родне гранчице).

СТОЧАРСТВО

МИКОТОКСИНИ У ХРАНИ ЗА ЖИВОТИЊЕ - Игор Петровић

Као секундарни продукти метаболизма плесни, у храни за животиње, могу се јавити микотоксини. Болести изазване микотоксинима називају се микотоксикозе. Микотоксикозе изазвају различите метаболичке и друге промене нарушавајући здравље и продуктивност самих животиња. Микотоксини које животиња путем исхране унесе у организам могу прећи у млеко, мишиће и остале органе тако да у ланацу исхране могу угрозити и здравље људи. (секундарне микотоксикозе).

Један од најтоксичнијих микотоксина је свакако **Афлатоксин** кога продукују плесни из рода *Aspergillus* и најчешће се јавља у зрневљу житарица у првом реду кукуруза.

За клиничку слику акутне афлатоксикозе карактеристични су: депресија животиње, мршављење животиње, жутица и крварења, код животиња у лактацији смањење продукције млека до потпуног престанка, код живине угинућа за 7-14 дана, код бројлера се поремећаји испољавају као успорен раст и слабија конверзија хране, код носиља најупечатљивије промене су пад носивости и телесне масе.

Такође један од врло важних микотоксина је свакако **Зеараленон**, кога продукују плесни из рода *Fusarium* као и микотоксин **Фумонизин**.

Зеараленон се у природи среће најчешће у зрну кукуруза са високим садржајем воде, на усевима јечма, пшенице. Овај микотоксин изазива велики број проблема као што су: континуирани еструс, неплодност животиње, рани побачај, увећање млечне жлезде, опадање количине млека, промена састава млека, код бикова смањује квалитету сперме, изазива накупљање течности у вимену негравидних јуница.

Фумонизин је микотоксин које производи *Fusarium verticillioides*. Фумонизин узрокује: поремећаје у метаболизму масти, оштечења живаца, одумирање јетрених станица, оштечења плућа (плућни едем).

Охратоксин је микотоксин кога синтетишу плесни из рода *Penicillium i Aspergillus*. Налази се најчешће на житарицама (пшеница, кукуруз, јечам, раж) а испољава се у виду: мршављења животиње, повећања телесне температуре, јавља се пролив и оштећење бубрега, животиња заостаје у расту, повећан је степен конверзије хране.

Трихомецени обухватају велики број подврста, најчешће се налазе у пшеници, кукурузу и јечму. Узрокују негативне промене у целом телу и то: осипе на кожи, стварају озбиљне потешкоће са дисањем и крварење из плућа, нападају нервни систем што се манифестује главобољама, дрхтавицом, слабом координацијом покрета и депресијом.

За сада нису познате методе којима би се микотоксини из житарица, сена, силаже, сенаже у потпуности неутралисали, зато је од кључног значаја благовремена примена превентивних мера како би се појава плесни и продукција микотоксина у храни за животиње свела на минимум.

У том смислу превенцију појаве плесни чини: контрола влаге, контрола свежине хране, одржавање чистоће опреме и промена инхибитора плесни.

У нашим производним условима појава микотоксина је најзаступљенија на житарицама (пшеници, јечам, тритикале) а пре свега на кукурузу. Кукуруз и остале житарице могу бити инфицирани плеснима на њиви, у току вегетације, у току складиштења и чувања. При машинској берби кукуруза долази, у мањој или већој мери, до оштећења опне зрна самим тим зрно постаје хидроскопније што је основни предуслов неопходан за развоја плесни и појаву микотоксина. У току транспорта и складиштења житарица посебну пажњу обратити на хигијену складишта и контролу влаге зрна. Зрно ускладиштити са процентом влаге мањим од 13% у чистом и дезинфикованом складишту. Често проветравање складишта са зрнастим хранивима је важно да би се смањило присуство влаге а хранива очувала у добром стању.

Контрола исправности хране за животиње је свакодневни посао сточара, те је неопходно остатке заостале хране у стаји чистити, одстрањивати, како се плесни не би развијале и шириле на свежу храну. Такође обратити пажњу на хигијену мешаона за сточну храну као и остале опреме за манипулацију храном за животиње. На остацима хране бржи је развој плесни који могу контаминирати свежу храну приликом припреме оброка.

Све плесниве делове силаже или сенаже пажљиво уклонити и не користити их у исхрани. Сено складиштити са процентом влаге мањим од 14%. Обезбедити сталну циркулацију ваздуха (проветравање) у складишту. Сено сумњивог квалитета одбацити и некористити га ни као простирку.

Користити средстава на бази минерала најчешће зеолита као додатке храни за животиње. Ови додаци привлаче молекуле микотоксина из пробавног тракта и избацују их у великим количинама из организма путем балеге, спречавјући њихову ресорпцију у крвоток.

Приком куповине готових смеша концентрата или компоненти за смеше контролишите исправност хране увидом у декларације производа и њиховог рока употребе.

Закон о задругарству који је донет у јануару 2017 године, донео је и одређене олакшице за формирање и пословање пољопривредних задруга, али није само циљ отварање и регистравање задруге и да се регистравањем све само од себе решава, већ је за успешно задругарство потребан добар менаџмент, још бољи маркетинг, испланирана и осмишљена производња, од сировине којом располажу направити готов производ, испитати тржиште и потребе купаца и наравно имати и квалитет и квантитет. Пре него што приступите регистрацији и нађете пет произвођача који имају идеју, истрајност, неопходно је да испитате тржиште за Ваш производ, разрадите добар план и организацију. Као појединац не можете задовољити све захтевније тржиште, задруга Вам олакшава набавку репроматеријала са повољнијом ценом и низ других погодности које вам удруживање у задругу пружа.

Оно што је веома важно да се договорите око задружних принципа, они су као правила игре по којој ће Ваша задруга да функционише. Неки од најважнијих задружних принципа су:

- чланови задруге својим чланским уделитема које они сами одређују обезбеђују средства за почетак и рад задруге

- Улазак у задругу треба да буде добровољан, излазак такође стим да при изласку одреде начин и обавезе

- ограничене камате на уделе, капитал чији је циљ да задругарима да карактер организације која доходак остварује на бази рада, а не само на бази капитала

- демократичност: подразумева демократичну управу и равноправност чланства задругара при одлучивању, средства и капитал задруге потчињени су задругарима,

- ограничене камате на уделе, капитал чији је циљ да задругарима да карактер организације која доходак остварује на бази рада, а не само на бази капитала,

- плаћање у готовом: уведен је због праксе да су многе задруге пропадале јер су давале робу на кредит, развојем кредитног система, као и да би се остварила конкуренција, продаја за готово је постала застарела, превазиђена пракса,

- расподела добити: где се приход, по одбитку свих трошкова делио међу задругарима пропорционално куповини обављеној у задрузи. Развојем кредитних и произвођачких задруга вишак прихода над расходима делио се према обиму пословања задруга са задругом, сразмерно кредиту који су користили или роби који су уносили у задругу,

- политичке, националне и верске и расне неутралности: у задругу могу да се учлањују људи без обзира на верска и политичка убеђења и националну припадност, сви који желе да решавају своја социјална и економска питања,

- задружног васпитања и образовања: на почетку појава задруга овај принцип је због недостатка образовања, имао за циљ да помогне задругарима у општем васпитању, у задружном духу, касније је добио нови смисао ширења задружних идеја, стручно образовање задругара, на факултетима се уводи предмет о задругарству, оснивају се институти и развија задружна публицистика,

- међузадружна сарадња указује на чињеницу да задруге најделотворније служе својим члановима тако што раде заједно кроз локалне, регионалне, националне и међународне структуре,

- бригаа за заједницу се манифестује кроз активности задруге у складу са одрживим развојем својих заједница, кроз политику одобрену од стране њихових чланова.

На територији Топличког округа (Житорађа, Прокупље, Блаце и Куршумлија) формирано је више задруга, посебно од времена новог закона, а томе је допринео и конкурс који је био у протеклом периоду, заступљене су све врсте пољопривредних задруга воћарска, сточарска.

ЗАШТИТА БИЉА

БИОТИЧКИ ФАКТОРИ КАО ЧИНИОЦИ ОШТЕЋЕЊА БИЉАКА – Ивана Обрадовић

Биотички фактори су: проузроковачи болести, инсекти, гриње и глодари. Значајне штете воћкама Облачинске вишње могу да нанесу мишеви, волухарице и дивљач (зечеви и срндаћи) Мишеви и волухарице презимљавају у земљишту у зони кореновог система и кореновог врата. Током зиме оштећеју кору, посебно на кореновом врату и могу да изазову тотално сушење воћке. Њихово присуство је најчешће у засадима где је земљиште необрађено и закоровљено или се током лета користе материјали за застирање. Поред добре обраде земљишта и уклањања материјала за застирање, ефикасна заштита је постављање отровних мамака у активне односно отворене рупе у којима живе ове штеточине. Мамци се најчешће справљају од куване пшенице на коју се наноси прах цинк-фосфида. Због изузетне отровности мамци се пажљиво постављају у активне рупе и обавезно прекривају земљом. Зечеви у зимском периоду кад остану без хране оштећеју кору на деблу и раменим гранама изнад снежног покривача и наносе делимична или тотална оштећења на воћкама, посебно младим у фази узгоја. Слична, али уздужна оштећења на деблу и скелетним гранама изнад снежног покривача чини срна или срндаћи. Заштита засада вишње у овом случају састоји се у ограђивању целе површине

високом плетеном челичном или пластичном мрежом. Успешна заштита је обавијање дебла и скелетних грана у основи различитим материјалом. Најједноставније је да се у јесен пре снежне сезоне постављају пластичне мреже. Дебла могу да се заштите

обмотавањем картоном, пергамент папиром и сличним материјалом. За ту сврху могу да се користе стабљике кукуруза, сунцокрета или дрвени штапићи који се причвршћују везивом и не дозвољавају да дивљач допре до стабла. Непожељно је да се за ову намену користи пластични

материјал који изазива појаву влаге на деблу а са повећањем температура у пролеће поспешује се ранији почетак вегетације. Могућа је и примена хемиских препарата непријатног мириса који одбија дивљач.

ФИТОФАГНЕ ГРИЊЕ - Маринко Јовичић

На вишњи се јављају црвена воћна гриња, смеђа и рђаста гриња. То су полифагне штеточине, храна се лишћем различитих врста воћака. Из лишћа сишу биљне сокове, чиме се умањује фотосинтетска активност, што доводи до изнуривања воћака. У воћњацима је већа бројност и чешћа појава смеђе гриње у односу на црвену воћну грињу, услед шире еколошке валенције на абиотске факторе и изворе хране. Смеђа воћна гриња среће се у напуштеним засадама, на окућницама и самониклим воћкама.

Међу ериофидним грињама, последњих година се све више сусреће гриња Ацулус фоцкеуи на воћкама вишње. Воћке су веома осетљиве на напад на ове гриње, па су неопходне пуже сузбујања. Гриња изазива бронзавост, нападнуто лишће поприма браон

боју. Самим тим код нападнутог лишћа смањује се интензитет фотосинтезе, а повећава се транспирација, што све користи на приносе вишње.

Гриња А. фоцкеуи презимљава у стадијуму одрасле жене на воћкама вишње и трешње. Са почетком вегетације женка се активира, допунски храни и започиње поред јаја. Ембрионално развијање јаја у пролећу траје 15 дана, а током лета 3 до 5 дана. По пиљењу, ларве се хране лишћем, када настају озбиљне штете. Она може да има број генерација током вегетационих сезона.

У циљу сузбијања ове гриње, у нашим агроколошким условима гајења довољно је једно

третирање. Обавља се после бербе плодова, када се ериофидне гриње пренамножавају. На тај начин се смањује популација која презимљава, па се умањује њена појава у наредној години.

(Присуство гриња на листу винове лозе)

Уколико желите да купите одређене пољопривредне производе (воће, поврће, житарице или живу стоку) посетите сајт Агропону да и лина мсе обратите ако желите нешто да огласите да продајете акоби Ваш производ поставили на сајт: <http://www.agroponuda.com/>

У току 4. квартала саветодавци Пољопривредне Стручне Службе Прокупље су на сајт агропонуде поставили до сад укупно 40 агропонуда од којих су 10 воћарских, 19 ратарских и 11 сточарских, које су у већем проценту и реализоване.

Уколико желите огласити продају Ваших пољопривредних производа (биљна и сточарска) можете се јавити саветодавцима Пољопривредне стручне службе П рокупље на телефон 027/210-055 или у просторијама службе.

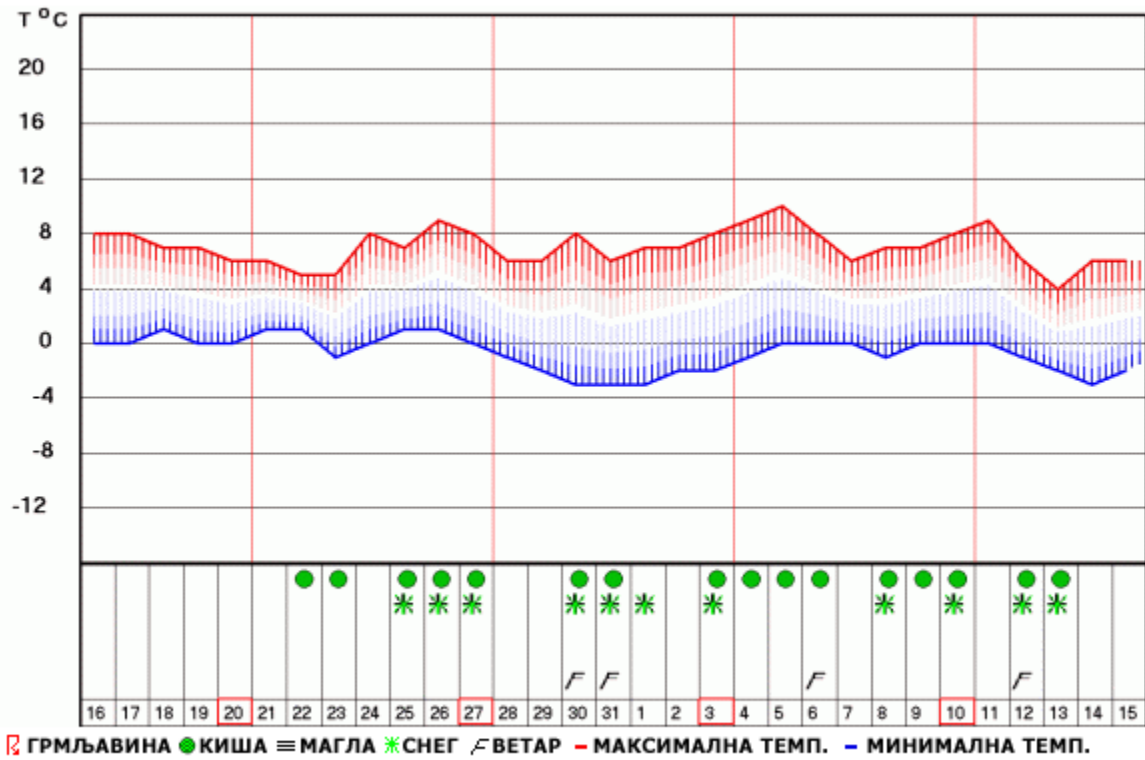
**Cene voća i povrća - kvantitativne pijace u Srbiji
za period 14.- 20.12.2020. godlne**

Jedinica mere dln/kg	Centralna Srbija					Vojvodina	
	Beograd	Krajjevo	Niš	Lekotina	Šabac	Novi Sad	Subotica
Banana (Banana)	105	110	115	100	90	110	70
Crniplod (Craspefruit)	100	120	100	100	130	150	150
Grožđe belo-ostalo (Grapes white-other)	165		160				
Grožđe crno-ostalo (Grapes black-other)		120	110				
Jabuka-Ardard(Apples-Idared)	50			50			
Jabuka-Dol[os zlatn](Apples-Golden delicious)	55				70		
Jabuka-Oreni Smit(Apples-Cranny Smith)	55			50			
Jabuka-ostalo(Apples-other)	70	40	55	50		50	30
Kivi (Kiwi)	180	180	110	120		150	180
Kruška (Pear)	80	120		70		80	
Limun (Lemon)	90	100	80	70	120	150	120
Mandarina (Tangerina)	100	100	90	70		130	100
Nar (Pomegranate)	140		140				180
Orah (Walnut)	750				900	800	
Pomorandža (Orange)	100	110	70	70	150	130	100

Brokoli (Broccoli)	130			120	120		
Cvekla (beet)	35			30	40	40	30
Karnol (Cauliflower)	120		130	70	80		100
Krastavac-saladni (Cucumber for salad)	80	110	90		80	100	
Krompir (Potato)	30	25	35	20	40		30
Kupus (Cabbage)	20	20	20	15	20	30	
Luk beli (Garlic)	500		350	300	250	350	350
Luk crni (Onion)	30	30	35	20	30	50	40
Paprika-babura(Pepper-Babura)	190						
Paprika-šilja (Pepper-šilja)	200		200		120		150
Paprika-ostala (Pepper-other)	190	130				200	
Paradajz (Tomato)	100	110	90	60	100	150	
Pasulj-beli (Beans white)	230	250			200	250	300
Palikljani (Eggplant)	200				80		
Priziluk (Leek)	90		90	70	90		
Spanać (Spinach)	200			140			
Tikvice (Zucchini)	120	150	150	70	70	200	
Zelena salata (Lettuce)	83		90	20			
Šargarepa (Carrot)	30	40	40	30	40		50

Изгледи времена за Ниш и ширу околину за период: 16.12.2020.- 15.01.2021.

► Београд ► Нови Сад ► Ниш ► Крагујевац ► Златибор ► Копаоник

Прогнозирана количина падавина: 37 mm